

Besluit

Ons kenmerk: ACM/UIT/587080

Zaaknummer: ACM/22/176492

Datum: 21 november 2022

Tarievenbesluit Liander N.V. Gas 2023

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt als bedoeld in artikel 81c, eerste lid, van de Gaswet

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Achtergrond en systematiek	4
2.1	Achtergrond	4
2.2	Systematiek	4
3	Procedure voor de totstandkoming van dit besluit	5
4	Totstandkoming van de tarieven	6
4.1	Totale inkomsten exclusief tariefcorrecties	6
4.1.1	Toepassing van de wettelijke formule	6
4.1.2	Bijzondere investeringen en de verwerving van bestaande netten	7
4.1.3	Conclusie	7
4.2	Tariefcorrecties	7
4.2.1	Correctie voor lokale heffingen 2021	8
4.2.2	Correctie gedeerde inkomsten door faillissementen energieleveranciers 2021	8
4.2.3	Correctie verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers met en zonder verzoek 2021	10
4.2.4	Voorschot op de nacalculatie van de inkoopkosten van netverliezen 2023	11
4.2.5	Conclusie	11
4.3	Totale inkomsten inclusief tariefcorrecties	12
5	Beoordeling van het tarievenvoorstel	13
5.1	Toetsingskader	13
5.2	Beoordeling van het voorstel	14
5.3	Conclusie	14
6	Dictum	15
	Bijlage 1 – De rekenmodule voor het jaar 2023	16
	Bijlage 2 – De tarieven voor het jaar 2023	16
	Bijlage 3 – Relevante wettelijke bepalingen	17

1 Inleiding

1. De Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) stelt met dit besluit de tarieven vast die Liander N.V. (hierna: Liander) met ingang van 1 januari 2023 ten hoogste in rekening mag brengen voor het uitvoeren van haar wettelijke taken. Dit zijn het transport van gas, het verrichten van de transport ondersteunende diensten en het verzorgen van een aansluiting.
2. In het Tarievenbesluit Liander gas 2022 heeft de ACM gewezen op de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: HvJ EU) van 2 september 2021¹ over de onafhankelijkheid die een nationale regulerende instantie (NRI), zoals de ACM, op basis van de Europese Elektriciteits- en Gasrichtlijnen moet hebben bij de vaststelling van de aansluit- en transporttarieven. Uit deze uitspraak blijkt dat de wetgever niet mag voorschrijven hoe een NRI invulling geeft aan deze bevoegdheid. Dit is aan de NRI zelf.² De ACM is bij de vaststelling van de tarieven in het Tarievenbesluit Liander gas 2022 inhoudelijk niet afgeweken van de bestaande regelgeving en de reguleringsmethode die zij eerder heeft ontwikkeld en vastgelegd in het methodebesluit en het x-factorbesluit. Ook voor dit tarievenbesluit voor 2023 ziet zij daartoe op dit moment geen aanleiding. Daarom verwijst de ACM ook nu, net als in de tarievenbesluiten van voorgaande jaren, voor de duidelijkheid naar de relevante wettelijke bepalingen, die zij op basis van haar eigen bevoegdheid toepast binnen haar tariefregulering.
3. De tarieven voor 2023 kenmerken zich door de doorwerking van de hoge energieprijzen in 2022. De uitzonderlijke stijging van de energieprijzen was niet te voorzien bij het vaststellen van de schattingen in het methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit 2022-2026. Gezien de huidige extreme marktomstandigheden en het effect van deze marktomstandigheden op de financiële posities van de regionale netbeheerders heeft de ACM besloten om maatregelen te nemen, onder andere voor de oplopende kosten voor de inkoop van netverliezen.
4. In dit besluit licht de ACM eerst de achtergrond en systematiek van de tariefregulering toe (hoofdstuk 2), gevolgd door een beschrijving van de procedure voor de totstandkoming van dit besluit (hoofdstuk 3) en de totstandkoming van de tarieven (hoofdstuk 4). Vervolgens beoordeelt de ACM het tarievenvoorstel (hoofdstuk 5). Daarna stelt de ACM de tarieven vast in het dictum (hoofdstuk 6). Dit besluit bevat daarnaast drie bijlagen. Bijlage 1 betreft de rekenmodule waarmee de toegestane inkomsten voor het jaar 2023 worden berekend. In bijlage 2 zijn de tarieven voor het jaar 2023 opgenomen. Beide bijlagen zijn Excelbestanden die de ACM publiceert op www.acm.nl. Bijlage 3 bevat de relevante wettelijke bepalingen. De bijlagen bij dit besluit vormen een integraal onderdeel van dit besluit.

---

¹ HvJEU 2 september 2021, ECLI:EU:C:2021:662.

² Zie ook: 'Uitspraak Europees hof heeft gevolgen voor energietaken van de ACM', gepubliceerd op 29 november 2021, acm.nl.

2 Achtergrond en systematiek

2.1 Achtergrond

5. Gas wordt getransporteerd via gastransportnetten. De netbeheerder voert wettelijke taken uit voor het door hem beheerde net. Het gaat onder meer om het verzorgen van het transport van gas en de dat transport ondersteunende diensten, alsmede het verzorgen van een aansluiting. Liander voert deze taken uit op een regionaal gastransportnet. Deze netbeheerder heeft een wettelijk monopolie. Om ervoor te zorgen dat de afnemer niet teveel betaalt, stelt de ACM de tarieven vast die Liander ten hoogste in rekening mag brengen voor de hierboven genoemde wettelijke taken (hierna gezamenlijk: de aansluit- en transporttarieven). Met dit besluit stelt de ACM de aansluit- en transporttarieven vast voor Liander voor het jaar 2023.

2.2 Systematiek

6. De aansluit- en transporttarieven komen als volgt tot stand. Allereerst stelt de ACM de methode van regulering voor de regionale netbeheerders vast in een methodebesluit. De ACM heeft de methode van regulering voor de periode 2022-2026 voor de regionale netbeheerders gas vastgesteld in het besluit van 16 september 2021.³ Het methodebesluit is van toepassing op dit tarievenbesluit. Met de methode van regulering beoogt de ACM de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en de doelmatige kwaliteit van de uitvoering van deze taken te bevorderen (artikel 81, eerste lid, van de Gaswet). De ACM stelt de verwachte efficiënte kosten inclusief een redelijk rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is vast. Daarbij is het van belang dat een netbeheerder voldoende ruimte heeft om te investeren in (i) doelmatige transportkwaliteit, (ii) voorzieningszekerheid en (iii) duurzaamheid.⁴
7. Op basis van het methodebesluit worden de x-factor, q-factor en rekenvolumina vastgesteld. Dit gebeurt voor iedere netbeheerder afzonderlijk. Voor Liander zijn de x-factor, q-factor en rekenvolumina voor de reguleringsperiode 2022-2026 vastgesteld bij herstelbesluit van 28 september 2021 (hierna: het x-factorbesluit).⁵
8. Om de tarieven vast te stellen, berekent de ACM eerst de totale inkomsten exclusief tariefcorrecties. Deze worden berekend met de formule uit artikel 81b, eerste lid, onderdeel d, van de Gaswet en de relevante toevoegingen als bedoeld in artikel 81b, eerste lid, van de Gaswet. Vervolgens bepaalt de ACM welke tariefcorrecties hierop moeten worden aangebracht om zo tot de totale inkomsten inclusief tariefcorrecties te komen.
9. De totale inkomsten inclusief tariefcorrecties zijn de inkomsten die de netbeheerder maximaal met de transport- en aansluittarieven mag verdienen. De netbeheerder moet op grond van artikel 81b, eerste lid, van de Gaswet, een voorstel voor deze tarieven indienen. De ACM beoordeelt dit tarievenvoorstel en stelt vervolgens de tarieven vast.
10. Voor een uitgebreide toelichting van de systematiek en de samenhang tussen de bovengenoemde besluiten verwijst de ACM naar hoofdstuk 3 van het methodebesluit.
11. Voor een uitgebreide toelichting van de systematiek en de samenhang tussen de bovengenoemde besluiten verwijst de ACM naar hoofdstuk 3 van het methodebesluit.

---

³ Besluit van 16 september 2021, met kenmerk ACM/UIT/556542 en zaaknummer ACM/19/035350.

⁴ Besluit van 16 september 2021, met kenmerk ACM/UIT/556542 en zaaknummer ACM/19/035350, randnummer 33.

⁵ Besluit van 28 september 2021, met kenmerk ACM/UIT/561549 en zaaknummer ACM/21/053170. Het eerste x factorbesluit is vastgesteld op 16 september 2021.

3 Procedure voor de totstandkoming van dit besluit

12. De regionale netbeheerder dient vóór 1 oktober een tarievenvoorstel aan de ACM te sturen, conform artikel 81b, eerste lid, van de Gaswet.
13. Veel van de gegevens die de ACM gebruikt voor het berekenen van de (correcties op de) inkomsten van Liander komen uit de reguleringsdata die Liander jaarlijks aan de ACM verstrekt. De ACM heeft de reguleringsdata van het jaar 2021 ontvangen op 31 mei 2022. Voor het vaststellen van dit besluit is de ACM onder meer van deze gegevens uitgegaan.
14. De ACM heeft op 29 juni 2022 en 31 augustus 2022 informele bijeenkomsten met alle regionale netbeheerders georganiseerd. Tijdens de bijeenkomsten zijn de berekening van de totale inkomsten en de correcties voor het jaar 2023 besproken.
15. De ACM heeft op 12 augustus 2022 een concept rekenmodule met de totale inkomsten inclusief tariefcorrecties aan de netbeheerders toegestuurd. Deze module is een Excelbestand waarin voor iedere netbeheerder de totale inkomsten inclusief tariefcorrecties worden berekend. De ACM heeft alle regionale netbeheerders in de gelegenheid gesteld om tot en met 2 september 2022 te reageren op de concept rekenmodule.
16. Op 12 september 2022 heeft de ACM de definitieve rekenmodule aan de netbeheerders gestuurd. Op dezelfde datum heeft de ACM een tarievenmodule aan Liander gestuurd ten behoeve van het indienen van het tarievenvoorstel. De tarievenmodule is een Excelbestand waarin de netbeheerder de voorgestelde tarieven kan invullen. De ACM heeft Liander verzocht de tarievenmodule in te vullen conform de invulinstructie.
17. Op 30 september 2022 heeft de ACM het eerste tarievenvoorstel van Liander ontvangen. De ACM heeft het tarievenvoorstel op 6 oktober 2022 gepubliceerd op haar website (www.acm.nl), waarbij bedrijfsvertrouwelijke gegevens onleesbaar zijn gemaakt.
18. De ACM heeft belanghebbenden in de gelegenheid gesteld een reactie te geven, ten behoeve van de vaststelling van de tarieven. De ACM heeft daarop geen reacties ontvangen.
19. Het tarievenvoorstel van 30 september 2022 voldoet aan de hieraan gestelde vereisten

4 Totstandkoming van de tarieven

20. De tarieven die de ACM vaststelt komen tot stand in vier stappen. De eerste stap betreft de berekening van de totale inkomsten exclusief tariefcorrecties (paragraaf 4.1). Daarop volgt de tweede stap: de berekening van de hoogte van de tariefcorrecties (paragraaf 4.2). De derde stap betreft de vaststelling van de totale inkomsten inclusief tariefcorrecties (paragraaf 4.3). Ten slotte volgt de beoordeling van de tarieven (hoofdstuk 5). Een cijfermatige uitwerking van de berekening van de totale inkomsten inclusief correcties staat in bijlage 1 van dit besluit. De tarieven zijn te vinden in bijlage 2 van dit besluit.

4.1 Totale inkomsten exclusief tariefcorrecties

21. De totale inkomsten van Liander voor 2022 zijn het startpunt voor de berekening van de inkomsten exclusief correcties voor 2023. Deze inkomsten exclusief tariefcorrecties bestaan uit:
- de toepassing van de wettelijke formule (artikel 81b, eerste lid, onderdeel d, van de Gaswet);
  - de doelmatige kosten en investeringen (artikel 81b, eerste lid, onderdeel e, van de Gaswet)
  - de gemaakte kosten voor een verwerving van een bestaand net waarvoor nog niet eerder een netbeheerder was aangewezen, voor zover deze kosten doelmatig zijn (artikel 81b, eerste lid, onderdeel f, van de Gaswet);

4.1.1 Toepassing van de wettelijke formule

22. De wettelijke formule in artikel 81b, eerste lid onderdeel d, van de Gaswet luidt als volgt:

$$TI_t = \left(1 + \frac{cpi - x + q}{100} \right) TI_{t-1}$$

waarbij

- TI_t de totale inkomsten uit de tarieven in het jaar t , te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in jaar t en het op basis van artikel 81a, eerste lid, onderdeel c, vastgestelde rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;
- TI_{t-1} de totale inkomsten uit de tarieven in het jaar voorafgaande aan het jaar t , te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in jaar $t-1$ en het op basis van artikel 81a, eerste lid, onderdeel c, vastgestelde rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;
- cpi de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex (alle huishoudens), berekend uit het quotiënt van deze prijsindex, gepubliceerd in de vierde maand voorafgaande aan het jaar t , en van deze prijsindex, gepubliceerd in de zestiende maand voorafgaande aan het jaar t , zoals deze maandelijks wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek;
- x de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering;
- q de kwaliteitsterm, die de aanpassing van de tarieven in verband met de geleverde kwaliteit aangeeft;

23. De ACM berekent de totale inkomsten uit de tarieven van het voorafgaande jaar in bijlage 1 van dit besluit. Voor de toepassing van de wettelijke formule gaat de ACM uit van de totale inkomsten exclusief tariefcorrecties voor het jaar 2022. Uit de berekening volgt dat deze totale inkomsten 2022 EUR 395.721.843 bedragen. Dit is TI_{t-1} zoals bedoeld in randnummer 22.
24. De ACM baseert zich op de meest recente gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) voor de bepaling van de hoogte van de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex. De

hoogte van de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex die de ACM hanteert voor het jaar 2023 bedraagt 12%.

25. De ACM heeft de x-factor en de q-factor voor de periode 2022-2026 vastgesteld in het x-factorbesluit. De x-factor voor Liander is vastgesteld op 2,06 per jaar. De q-factor is vastgesteld op nihil. Uit toepassing van de wettelijke formule volgt dat de totale inkomsten 2023 EUR 435.056.595 bedragen. Dit is TI_t zoals bedoeld in randnummer 22.

4.1.2 Bijzondere investeringen en de verwerving van bestaande netten

26. De ACM heeft Liander verzocht de gemaakte doelmatige kosten voor bijzondere investeringen (artikel 81b, eerste lid, onderdeel e, van de Gaswet) en de gemaakte doelmatige kosten voor de verwerving van een bestaand net (artikel 81b, eerste lid, onderdeel f, van de Gaswet) op te geven. Liander heeft hiervan geen opgave gedaan.

4.1.3 Conclusie

27. Uit de toepassing van de wettelijke formule volgt daarmee dat de totale inkomsten voor Liander exclusief tariefcorrecties EUR 435.056.595 bedragen voor het jaar 2023.

4.2 Tariefcorrecties

28. De ACM kan de tarieven die in het jaar 2023 zullen gelden corrigeren (artikel 81c, tweede lid, van de Gaswet). Dit doet de ACM door de totale inkomsten inclusief tariefcorrecties te berekenen. Hiertoe berekent de ACM in deze paragraaf de som van de tariefcorrecties. Deze som voegt de ACM toe aan de totale inkomsten exclusief tariefcorrecties.
29. De ACM past voor dit tarievenbesluit de volgende tariefcorrecties toe:
- Correctie voor lokale heffingen 2021;
  - Gederfde inkomsten door faillissement energieleveranciers 2021;
  - Verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers met en zonder verzoek 2021;
  - Voorschot op de nacalculatie van de inkoopkosten van netverliezen 2023.
30. De ACM zal met tariefcorrecties kosten of opbrengsten uit 2023 of uit eerdere jaren vergoeden in de tarieven van het jaar 2023.
31. Als de ACM kosten of opbrengsten uit het jaar t corrigeert in de inkomsten van het jaar $t + x$ wordt daarbij ook rekening gehouden met de financieringslasten of -baten die achteraf uit deze vergoeding volgen door toepassing van een heffingsrente. Vanaf het Tarievenbesluit van 2022 hanteert de ACM de wettelijke rente voor niet-handelstransacties⁶ (hierna: wettelijke rente) als heffingsrente. Sinds januari 2015 staat de wettelijke rente op 2%. Bij het vaststellen van het Tarievenbesluit van 2023 is de wettelijke rente voor de eerste kwartalen van 2023 nog niet bekend. Daarom hanteert de ACM voor de eerste twee kwartalen van 2023 de meest recent vastgestelde wettelijke rente
32. In de berekening voor de totale inkomsten gas 2023 zijn de nacalculaties in principe naar rato verdeeld over de richtbedragen van de transport- en aansluitdienst. Bepaalde nacalculaties worden echter specifiek aan de tariefruimte van één van de diensten toebedeeld. Dit geldt voor de nacalculaties lokale heffingen, de verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers en het voorschot op de nacalculatie van de inkoopkosten van netverliezen. In een van deze gevallen wordt een nacalculatie binnen de aansluitdienst ook specifiek naar de tariefruimte voor de PAV toebedeeld. Verder wordt de nacalculatie

---

⁶ Hierbij doelt de ACM op de wettelijke rente, bedoeld in artikel 119 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

van de gedeelde inkomsten voor faillissementen van energieleveranciers specifiek naar zowel de transportdienst als de PAV toebedeeld. De toewijzing wordt per nacalculatie nader toegelicht in paragraaf 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3 en 4.2.4.

4.2.1 Correctie voor lokale heffingen 2021

33. De lokale heffingen betreffen een zogenaamd Objectieverbaar Regionaal Verschil (ORV). In het gewijzigd methodebesluit voor de regionale netbeheerders gas voor de reguleringsperiode 2017-2021 heeft de ACM aangegeven dat zij verschillen tussen schattingen en realisaties van de kosten voor lokale heffingen zal gaan nacalculeren.⁷ De ACM beschikt over de feitelijke kostengegevens van het jaar 2021. Het uitgangspunt bij de tariefcorrectie voor het ORV Lokale Heffingen is dat de ACM het verschil in inkomsten nacalculeert wanneer dit het gevolg is van afwijkingen tussen geschatte en feitelijke kostengegevens voor lokale heffingen (artikel 81c, tweede lid, onderdeel c, van de Gaswet). De ACM corrigeert de totale inkomsten 2023, aangezien de daadwerkelijke kosten voor Liander afwijken van de geschatte kosten voor lokale heffingen in 2021.
34. De nacalculatie van het verschil tussen geschatte en feitelijke kostengegevens vindt plaats via een virtuele aanpassing van de x-factor. Om het nacalculatiebedrag te berekenen worden in de x-factorberekening voor de reguleringsperiode 2017-2021 de geschatte gegevens voor de lokale heffingen vervangen door de gerealiseerde gegevens over 2021. Hierbij wordt rekening gehouden met het verschil in prijspeil. Er wordt een virtuele x-factor berekend, die vervolgens gebruikt wordt om de totale inkomsten voor 2021 te berekenen wanneer reeds in voornoemde x-factorberekening de daadwerkelijk gerealiseerde kosten zouden zijn gebruikt. Het verschil tussen deze totale inkomsten en de totale inkomsten (exclusief correcties) die volgen uit de Tarievenbesluiten voor 2021 leidt vervolgens tot de correctie die de ACM toepast op de totale inkomsten exclusief correcties voor het jaar 2023 voor lokale heffingen.
35. Voor 2021 leidt dit tot een verschil van EUR 26.283.054. Na toepassing van de wettelijke rente, resulteert dit in een correctie van EUR 27.344.890. Gezien de kosten voor lokale heffingen alleen betrekking hebben op de transportdienst wordt het nacalculatiebedrag volledig aan de tariefruimte voor de transportdienst toegekend.

4.2.2 Correctie gedeelde inkomsten door faillissementen energieleveranciers 2021

36. De ACM kan eventuele gedeelde tariefinkomsten van de netbeheerder als gevolg van het faillissement van een energieleverancier verrekenen in de tarieven.⁸ In het vierde kwartaal van 2021 hebben verschillende rechtbanken de faillissementen van meerdere energieleveranciers uitgesproken.⁹ De gefailleerde energieleveranciers betreffen Welkom Energie B.V., Allure Energie B.V., KEN/Anode, Sepa Green Energie B.V., Fenor B.V. en Naked Energy B.V.
37. De ACM kan alleen gedeelde tariefinkomsten in de tarieven van de netbeheerder verrekenen gedurende drie maanden voorafgaande aan het faillissement van een leverancier.¹⁰ Hiervoor is de datum van de mededeling van het faillissement in het Staatscourant bepalend. Wanneer de intrekking van de leveringsvergunning eerder is dan de mededeling van het faillissement in de Staatscourant, dan kunnen

---

⁷ Besluit van 24 januari 2019, met kenmerk ACM/UIT/505470 en zaaknummer ACM/18/033726.

⁸ Artikel 2.42, Tarieencode gas.

⁹ Beschikking van de rechtbank Midden-Nederland, 29 oktober 2021, kenmerk: 16.mne.21.241.F.1300.1.21 (faillissement Welkom Energie). Beschikking van de rechtbank Noord-Nederland, 17 november 2021, kenmerk: 18.nne.21.97.F.1300.1.21. (faillissement Allure Energie B.V.). Beschikking van de rechtbank Rotterdam, 3 december 2021, kenmerk: 10.rot.21.227.F.1300.1.21 (faillissement KEN/Anode). Beschikking van de rechtbank Overijssel, 8 december 2021, kenmerk: 08.ove.21.184.F.1300.1.21 (faillissement SEPA Green Energy B.V.). Beschikking van de rechtbank Noord-Nederland, 16 december 2021, kenmerk: 17.nne.21.56.F.1300.1.21 (faillissement Fenor B.V.). Beschikking van de rechtbank Rotterdam, 23 december 2021, kenmerk: 10.rot.21.249.F.1300.1.21 (faillissement Naked Energy B.V.).

¹⁰ Artikel 2.41 Tarieencode gas.

alleen de gedeerde tariefinkomsten in de tarieven van de netbeheerder verrekend worden die gedurende drie maanden voorafgaande aan de datum waarop de beschikking tot intrekking van de vergunning is genomen, zijn gemaakt. Aanvullend kunnen ook gedeerde tariefinkomsten verrekend worden uit de periode tussen de datum waarop de vergunninghouder in staat van faillissement is verklaard of, indien dit eerder is, de datum waarop de beschikking tot intrekking van de vergunning is genomen, tot de datum waarop de beschikking in werking treedt.

38. Het faillissement van Welkom Energie B.V. is op 2 november 2021 vermeld in de Staatscourant.¹¹ De vergunningen om elektriciteit en gas aan kleinverbruikers te leveren zijn ingetrokken per 1 november 2021 en deze beschikking tot intrekking is op 26 oktober 2021 genomen.¹² De ACM verrekent daarom de gedeerde tariefinkomsten vanaf 26 juli 2021 tot en met 31 oktober 2021.
39. Het faillissement van Allure Energie B.V. is op 19 november 2021 vermeld in de Staatscourant.¹³ De vergunningen om elektriciteit en gas aan kleinverbruikers te leveren zijn ingetrokken per 1 december 2021 en deze beschikking tot intrekking is op 16 november 2021 genomen.¹⁴ De ACM verrekent daarom de gedeerde tariefinkomsten vanaf 16 augustus 2021 tot en met 30 november 2021.
40. Het faillissement van KEN/Anode is op 7 december 2021 vermeld in de Staatscourant.¹⁵ De vergunningen om elektriciteit en gas aan kleinverbruikers te leveren zijn ingetrokken per 15 december 2021 en de eerste beschikking tot intrekking is op 1 december 2021 genomen.¹⁶ Een wijzigingsbesluit is op 14 december 2021 genomen.¹⁷ De ACM verrekent daarom de gedeerde tariefinkomsten vanaf 1 september 2021 tot en met 14 december 2021.
41. Het faillissement van SEPA Green Energy B.V. is op 13 december 2021 vermeld in de Staatscourant.¹⁸ De vergunningen om elektriciteit en gas aan kleinverbruikers te leveren zijn ingetrokken per 24 december 2021 en deze beschikking tot intrekking is op 8 december 2021 genomen.¹⁹ De ACM verrekent daarom de gedeerde tariefinkomsten vanaf 8 september tot en met 23 december.
42. Het faillissement van Fenor B.V. is op 20 december 2021 vermeld in de Staatscourant.²⁰ De vergunningen om elektriciteit en gas aan kleinverbruikers te leveren zijn ingetrokken per 31 december 2021 en deze beschikking tot intrekking is op 16 december 2021 genomen.²¹ De ACM verrekent daarom de gedeerde tariefinkomsten vanaf 16 september 2021 tot en met 30 december 2021.
43. Het faillissement van Naked Energy B.V. is op 27 december 2021 vermeld in de Staatscourant.²² De vergunningen om elektriciteit en gas aan kleinverbruikers te leveren zijn ingetrokken per 5 januari 2022

¹¹ Stcrt. 2021, 45611, 2 november 2021.

¹² Besluit van de ACM van 26 oktober 2021, met zaaknummer: ACM/21/053932 en kenmerk: ACM/UIT/562701 en besluit van de ACM van 26 oktober 2021 met zaaknummer: ACM/21/053932 en kenmerk: ACM/UIT/562699.

¹³ Stcrt. 2021, 47464, 19 november 2021.

¹⁴ Besluit van de ACM van 16 november 2021, met zaaknummer: ACM/21/052603 en kenmerk: ACM/UIT/561621 en besluit van de ACM van 16 november 2021 met zaaknummer: ACM/21/052603 en kenmerk: ACM/UIT/561623.

¹⁵ Stcrt. 2021, 49122, 7 december 2021.

¹⁶ Besluit van de ACM van 1 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168026 en kenmerk: ACM/UIT/566582 en besluit van de ACM van 1 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168026 en kenmerk: ACM/UIT/566581.

¹⁷ Besluit van de ACM van 14 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168026 en kenmerk: ACM/UIT/567423 en besluit van de ACM van 14 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168026 en kenmerk: ACM/UIT/567424.

¹⁸ Stcrt. 2021, 49759, 13 december 2021.

¹⁹ Besluit van de ACM van 8 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168149 en kenmerk: ACM/UIT/567188 (gewijzigd per besluit van de ACM van 22 december 2021 met zaaknummer: ACM/21/168149 en kenmerk: ACM/UIT/567545) en besluit van de ACM van 8 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168149 en kenmerk: ACM/UIT/567188 (gewijzigd per besluit van de ACM van 22 december 2021 met zaaknummer: ACM/21/168149 en kenmerk: ACM/UIT/567546).

²⁰ Stcrt. 2021, 50449, 20 december 2021.

²¹ Besluit van de ACM van 16 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168225 en kenmerk: ACM/UIT/567448 (gewijzigd per besluit van de ACM van 28 december 2021 met zaaknummer: ACM/21/168225 en kenmerk: ACM/UIT/568263) en besluit van de ACM van 16 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168225 en kenmerk: ACM/UIT/567449 (gewijzigd per besluit van de ACM van 28 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168225 en kenmerk: ACM/UIT/568264).

²² Stcrt. 2021, 51171, 27 december 2021.

en deze beschikking tot intrekking is op 22 december 2021 genomen.²³ De ACM verrekent daarom de gedeelde tariefinkomsten van 22 september 2021 tot en met 4 januari 2021.

44. De verrekening vindt in het jaar $t+2$ plaats.²⁴ Daarmee verrekent de ACM de gedeelde tariefinkomsten als gevolg van het faillissement van de energieleveranciers in de tarieven 2023. Het bedrag aan gedeelde tariefinkomsten inclusief btw en na toepassing van de wettelijke rente telt de ACM op bij de totale inkomsten exclusief correcties voor het jaar 2023. Voor Liander resulteert dit in een nacalculatie voor de in 2021 gedeelde inkomsten door faillissementen van energieleveranciers van EUR 3.101.851, na toepassing van de wettelijke rente. In beginsel wordt de nacalculatie van de gedeelde inkomsten door faillissementen van energieleveranciers aan de tariefruimte voor zowel de transportdienst als de PAV toegekend.

4.2.3 Correctie verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers met en zonder verzoek 2021

45. In de tarieven 2023 zullen voor het eerst de (doelmatige) kosten voor het verwijderen van gasaansluitingen van kleinverbruikers worden vergoed. Deze vergoeding volgt uit een wijziging van de Tarieencode gas omtrent de verdeling van de verwijderingskosten van gasaansluitingen van kleinverbruikers tussen de kleinverbruiker die van het gasnet af wil en de verbruikers die op het gasnet aangesloten blijven.²⁵ De wijziging van de Tarieencode stelt dat kosten voor het verwijderen van gasaansluitingen van kleinverbruikers volledig worden gesocialiseerd.
46. Op 28 juli 2021 heeft de ACM vastgesteld dat het verwijderen van een gasaansluiting zonder verzoek van de kleinverbruiker, welke omwille van de veiligheid verwijderd worden, bij de algehele beheerstaak van de gasnetbeheerders behoort.²⁶ De verwijderingskosten voor gasaansluitingen zonder verzoek van de kleinverbruiker worden daardoor – net als alle andere kosten van het beheer van het gasnet – in het transporttarief verwerkt.
47. De vergoeding in de tarieven 2023 heeft betrekking op de verwijderingskosten van het jaar 2021. Aangezien de wijziging van de Tarieencode gas op 2 maart 2021 in werking is getreden omvat de vergoeding van de verwijderingskosten voor 2021 enkel de kosten vanaf 2 maart 2021 tot en met 31 december 2021.
48. Voor Liander resulteert dit in een nacalculatie voor de in 2021 gemaakte verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers met verzoek van EUR 7.039.813, na toepassing van de wettelijke rente. Uit de Tarieencode gas volgt dat dit bedrag volledig aan de tariefruimte van de PAV wordt toegekend.²⁷
49. Voor Liander resulteert dit in een nacalculatie voor de in 2021 gemaakte verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers zonder verzoek van EUR 136.821, na toepassing van de wettelijke rente. De verwijderingskosten zonder verzoek worden volledig aan de tariefruimte voor de transportdienst toegekend.

²³ Besluit van de ACM van 22 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168351 en kenmerk: ACM/UIT/568135 (gewijzigd per besluit van de ACM van 3 januari 2022, met zaaknummer: ACM/21/168351 en kenmerk: ACM/UIT/568733) en besluit van de ACM van 22 december 2021, met zaaknummer: ACM/21/168351 en kenmerk: ACM/UIT/568139 (gewijzigd per besluit van de ACM van 3 januari 2022, met zaaknummer: ACM/21/168351 en kenmerk: ACM/UIT/568742).

²⁴ Artikel 2.42 Tarieencode gas.

²⁵ Besluit van de ACM van 25 februari 2021, met zaaknummer: ACM/19/036066 en kenmerk: ACM/UIT/548570, Stcrt. 2021, nr. 10151.

²⁶ Zie nieuwsbericht 'ACM verwerkt kosten verwijderen onveilige gasaansluitingen in transporttarief' van 28 juli 2021, gepubliceerd op acm.nl.

²⁷ Artikel 2.7, derde lid, Tarieencode gas jo. artikel 2.8, eerste lid, aanhef en onder b, Tarieencode gas.

4.2.4 Voorschot op de nacalculatie van de inkoopkosten van netverliezen 2023

50. In 2022 zijn de energieprijzen tot een uitzonderlijk hoog niveau gestegen. Deze stijging heeft tot gevolg dat de regionale netbeheerders meer kosten moeten maken om aan hun verplichting te voldoen om netverliezen in te kopen.²⁸ De energieprijzen zullen naar verwachting ook in 2023 op een dusdanig hoog peil blijven, dat de kosten voor de inkoop van netverliezen in 2023 naar verwachting niet volledig worden gedekt via de totale inkomsten die de ACM jaarlijks vaststelt.
51. De ACM heeft de bevoegdheid om de tarieven te corrigeren, indien de geschatte kosten in het methodebesluit regionale netbeheerders gas 2022-2026 afwijken van de daadwerkelijke kosten die de netbeheerders in 2023 maken.²⁹ De ACM dient op basis van jurisprudentie wel prudent om te gaan met het inzetten van deze nacalculatiebevoegdheid.³⁰
52. In het methodebesluit regionale netbeheerders gas 2022-2026 is geen voornemen opgenomen tot nacalculatie voor de inkoopkosten van netverliezen uit 2023. Gezien de huidige extreme marktomstandigheden en het effect van deze marktomstandigheden op de financiële posities van de regionale netbeheerders heeft de ACM echter besloten om een nacalculatie aan te kondigen ter dekking van de kosten voor de inkoop van netverliezen die in 2023 zijn gemaakt. Deze kosten zullen worden verwerkt in de tarieven voor 2025. De ACM bepaalt in het tarievenproces voor het jaar 2025 welk kostenbedrag er in totaal wordt nagecalculeerd. De ACM heeft ook besloten om een deel van de nog niet gedekte kosten die zijn gemaakt in 2023 in de tarieven voor 2023 te verwerken middels een voorschot op de nacalculatie. Hierbij wordt er rekening gehouden met het feit dat de kosten die in de tarieven voor het jaar 2023 zijn vergoed niet opnieuw worden meegenomen bij het vaststellen van de correctie voor het jaar 2025.
53. De ACM motiveert deze keuze als volgt. Gegeven uitzonderlijke situatie kan niet van de regionale netbeheerders worden verwacht dat zij de sterk afwijkende bedragen van het door de ACM vastgestelde kostenniveau voor de inkoop van netverliezen volledig voorfinancieren. Indien door de ACM in de huidige situatie geen maatregelen worden genomen is de ACM van oordeel dat deze uitzonderlijke situatie tot gevolg heeft dat de financiële posities van de regionale netbeheerders dusdanig worden aangetast zodat zij niet in staat zullen zijn om de benodigde investeringen te doen. Dit is onwenselijk mede gezien de opgave waar de regionale netbeheerders voor staan met betrekking tot de energietransitie. Daarnaast heeft een voorschot op de nacalculatie van de kosten voor de inkoop van netverliezen ook een balancerend effect op de energierekening van de afnemer aangezien het voorschot de oplopende kosten voor de inkoop van netverliezen over meerdere jaren verspreid.
54. De ACM stelt het voorschot voor netverliezen in 2023 per regionale netbeheerder vast op basis van de kosten die de betreffende regionale netbeheerder verwacht te maken in 2023. Het voorschotbedrag voor netverliezen in 2023 staat gelijk aan 50% van het verschil tussen de kostenschatting van de regionale netbeheerder en de historische schatting van netverliezen in de totale inkomsten voor 2023. Het voorschotbedrag telt de ACM op bij de totale inkomsten exclusief correcties voor het jaar 2023. Voor Liander resulteert dit in een nacalculatie van EUR 47.996.742. Hierbij wordt er rekening gehouden met het feit dat de kosten die in de tarieven voor het jaar 2023 zijn vergoed niet opnieuw worden meegenomen bij het vaststellen van de correctie voor het jaar 2025.

4.2.5 Conclusie

55. Gelet op het bovenstaande komt de ACM op een bedrag van EUR 85.620.117 aan correcties voor het jaar 2023 voor Liander.

²⁸ Artikel 10, tweede lid, onderdeel e, en artikel 18, eerste lid, van de Gaswet. Zie ook besluit van de ACM van 20 september 2021, met zaaknummer: ACM/19/035349 en kenmerk: ACM/UIT/556542, randnummer 189.

²⁹ Op basis van artikel 81c, tweede lid, onderdeel c, van de Gaswet.

³⁰ ECLI:NL:CBB:2018:347, in het bijzonder ov. 7.5.1., inzake het methodebesluit TenneT 2017-2021

4.3 Totale inkomsten inclusief tariefcorrecties

56. In paragraaf 4.1.3 is uitgewerkt dat de totale inkomsten exclusief tariefcorrecties EUR 435.056.595 bedragen voor het jaar 2023. In paragraaf 4.2.5 is berekend dat de tariefcorrecties EUR 85.620.117 bedragen voor het jaar 2023. Opgeteld vormen deze de totale inkomsten inclusief tariefcorrecties, te weten EUR 520.676.711. Dit is het bedrag dat Liander in 2023 maximaal mag ontvangen. De onderstaande tabel bevat een samenvatting van de inkomsten en correcties. In bijlage 1 wordt de opbouw van deze inkomsten weergegeven.

Paragraaf	Omschrijving	Bedrag (EUR)
4.1.1	Toepassing van de wettelijke formule	435.056.595
4.1.2	Bijzondere investeringen en de verwerving van bestaande netten	0
4.1.3	Totale inkomsten exclusief tariefcorrecties	435.056.595
4.2.1	Correctie voor lokale heffingen 2021	27.344.890
4.2.2	Correctie gedeerde inkomsten door faillissement energieleveranciers 2021	3.101.851
4.2.3	Correctie verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers met verzoek 2021	7.039.813
4.2.3	Verwijderingskosten gasaansluitingen kleinverbruikers zonder verzoek 2021	136.821
4.2.4	Voorschot op de nacalculatie van de inkoopkosten van netverliezen 2023	47.996.742
4.2.5	Conclusie	85.620.117
4.3	Totale inkomsten inclusief tariefcorrecties 2023	520.676.711

5 Beoordeling van het tarievenvoorstel

57. De In deze paragraaf beschrijft de ACM het proces van de beoordeling van de tarievenvoorstellen van de netbeheerders. Bij haar tarievenvoorstel is de netbeheerder uitgegaan van de Gaswet en de Tarieencode gas. De ACM sluit daar in haar toetsing bij aan. Daartoe toetst de ACM het voorstel onder meer aan de Richtlijnen Controle Tarieven. Dit heeft de ACM bij het verzoek aan de netbeheerders om een voorstel in te dienen medegedeeld. Deze richtlijnen zien toe op de ontwikkeling van de tarieven voor iedere netbeheerder. De richtlijnen zijn terug te vinden in de op 6 oktober 2022 gepubliceerde tarievenvoorstellen.
58. Indien het voorstel voldoet aan de richtlijnen, stelt de ACM de tarieven vast conform het voorstel. Als het voorstel daar niet aan voldoet, zal de ACM de netbeheerder verzoeken een gewijzigd voorstel in te dienen. Indien het definitieve voorstel nog steeds niet aan de richtlijnen voldoet, heeft de ACM de mogelijkheid om zelf de hoogte van de tarieven te bepalen en deze vast te stellen.

5.1 Toetsingskader

59. De ACM beoordeelt of het voorstel van Liander:
- voldoet aan de eis dat de periodieke aansluitvergoeding (hierna: PAV) niet meer bedraagt dan 5% van de eenmalige aansluitvergoeding (hierna: EAV) behorend bij dezelfde aansluitcategorie;
  - de totale inkomsten behaald met de transportdienst, PAV en EAV niet meer dan één procent afwijken van de door de ACM gehanteerde richtbedragen voor deze domeinen;
  - niet meer dan 4% afwijkt van de door de ACM verwachte tariefmutatie.
60. Op basis van de efficiënte kosten bepaalt de ACM in de berekening van de totale inkomsten voor 2023 de richtbedragen voor de verschillende diensten. Het gaat bij deze richtbedragen om een verdeling van de inkomsten tussen de verschillende domeinen transportdienst, PAV en EAV. Het verschuiven van inkomsten (en daarmee kruissubsidiëring) wordt tegengegaan doordat maar beperkt (max. één procent) van de richtbedragen mag worden afgeweken.
61. Daarnaast vereist de ACM vanuit het principe van kostenoriëntatie dat de netbeheerder een kostenonderbouwing aanlevert voor tariefmutaties die afwijken van de gemiddeld verwachte tariefmutatie. De gemiddelde verwachte tariefmutatie, die per groep van tariefcategorieën kan verschillen, wordt gebaseerd op de toepassing van de x-factor en de cumulatieve effecten van correcties op de tarieven van 2022. Uit de kostenonderbouwing moet blijken dat een afwijking van de verwachte tariefmutatie noodzakelijk is om specifiek voor het voorgestelde tarief tot een meer kostengeoriënteerd tarief te komen. De ACM verzoekt in ieder geval om een kostenonderbouwing bij afwijkingen van meer dan vier procentpunt (positief of negatief) ten opzichte van de verwachte tariefmutatie.
62. Tenslotte toetst de ACM of de EAV en de PAV behorende bij dezelfde aansluitcategorie in een logische verhouding tot elkaar staan. De PAV bestaat grofweg uit twee onderdelen; een deel ter dekking van de vervangingskosten van de aansluiting en een deel ter dekking van de kosten voor het operationeel houden van een storingsdienst. De ACM concludeert hieruit dat de kosten die ten grondslag liggen aan de PAV logischerwijs gerelateerd zijn aan de kosten voortvloeiende uit de EAV en dat dit ook in de tarieven terug te zien moet zijn.
63. Met inachtneming van voornoemd toetsingskader heeft de ACM de individuele voorstellen getoetst.

5.2 Beoordeling van het voorstel

64. De ACM heeft het voorstel van Liander beoordeeld. Naar de mening van de ACM is dit voorstel in overeenstemming met de vereisten zoals die uit het hiervoor uiteengezette toetsingskader volgen. De ACM heeft de hiermee voorgestelde tarieven verwerkt in het tarievenblad in bijlage 2 van dit besluit.

5.3 Conclusie

65. Gelet op het voorgaande bepaalt de ACM dat de tarieven voor het jaar 2023 zullen worden vastgesteld conform bijlage 2 van dit besluit.

6 Dictum

66. Op grond van artikel 81c, eerste van de Gaswet stelt de Autoriteit Consument en Markt de transport- en aansluittarieven voor het jaar 2023, die Liander N.V. ten hoogste in rekening mag brengen, vast overeenkomstig bijlage 2.
67. Van dit besluit zal de Autoriteit Consument en Markt mededeling doen in de Staatscourant. Voorts zal zij dit besluit publiceren op haar website (www.acm.nl) en ter inzage leggen ten kantore van de Autoriteit Consument en Markt. Daarnaast is Liander N.V. verplicht om een exemplaar ter inzage te leggen in ieder van haar vestigingen.
68. De tarieven treden in werking op 1 januari 2023

Den Haag,

Datum: 21 november 2022

Autoriteit Consument en Markt,

namens deze,

w.g.

drs. F.E. Koel

Teammanager Directie Energie

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, Postbus 16326, 2500 BH, Den Haag. In dit bezwaarschrift kan een belanghebbende op basis van artikel 7:1a, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

Bijlage 1 – De rekenmodule voor het jaar 2023

De ACM heeft op haar website (www.acm.nl) het Excelbestand “Berekening totale inkomsten 2023 regionaal netbeheer gas” gepubliceerd met daarin de berekening van de totale inkomsten voor het jaar 2023. Dit bestand is gepubliceerd als bijlage van dit tarievenbesluit en maakt hier integraal onderdeel van uit.

Bijlage 2 – De tarieven voor het jaar 2023

De ACM heeft op haar website (www.acm.nl) het Excelbestand “Tarievenblad Liander Gas 2023” gepubliceerd met daarin de vastgestelde tarieven voor het jaar 2023. Dit bestand is gepubliceerd als bijlage van dit tarievenbesluit en maakt hier integraal onderdeel van uit.

Bijlage 3 – Relevante wettelijke bepalingen

Gaswet

Artikel 81a

1. Ten behoeve van het voorstel, bedoeld in artikel 81b, stelt de Autoriteit Consument en Markt voor iedere netbeheerder afzonderlijk voor dezelfde periode als waarvoor het besluit geldt op grond van artikel 81, eerste lid, vast:
  - a. de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering,
  - b. de kwaliteitsterm, en
  - c. het rekvolume van elke tariefdrager van elke dienst waarvoor een tarief wordt vastgesteld.
2. De Autoriteit Consument en Markt kan het in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde rekvolume gedurende de in dat lid bedoelde periode wijzigen.
3. Indien een besluit op grond van artikel 81, eerste lid, bij een onherroepelijke rechterlijke uitspraak vernietigd is of bij een onherroepelijk besluit op bezwaar herroepen is, herziet de Autoriteit Consument en Markt de in het eerste lid vermelde besluiten met toepassing van de met inachtneming van die uitspraak of dat besluit op bezwaar gecorrigeerde methode.

Artikel 81b

1. Iedere netbeheerder die het transport van gas verricht dat bestemd is voor levering aan afnemers zendt jaarlijks voor 1 oktober aan de Autoriteit Consument en Markt een voorstel voor de tarieven die deze netbeheerder ten hoogste zal berekenen voor het transport van gas aan die afnemers en de dat transport ondersteunende diensten, en voor de taken bedoeld in de artikelen 1i en 10b met inachtneming van:
  - a. het uitgangspunt dat de kosten worden toegerekend aan de tariefdragers betreffende de diensten die deze kosten veroorzaken, behalve voor zover bij ministeriële regeling als bedoeld in artikel 12 voor de in artikel 12a, onderdeel c, genoemde dienst voor het verzorgen van een aansluiting, een andere kostentoerekening aan tariefdragers betreffende die dienst is toegestaan of voorgeschreven,
  - b. de tariefstructuren vastgesteld op grond van artikel 12f of 12g,
  - c. het bepaalde bij of krachtens artikel 81a,
  - d. de formule:

$$TI_t = \left(1 + \frac{cpi - x + q}{100}\right) TI_{t-1}$$

waarbij

TI_t = de totale inkomsten uit de tarieven uit het jaar t, te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in het jaar t en het op basis van artikel 81a, onderdeel c, vastgestelde rekvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;

TI_{t-1} = de totale inkomsten uit de tarieven in het jaar voorafgaande aan het jaar t, te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in het jaar t-1 en het op basis van artikel 81a, onderdeel c, vastgestelde rekvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;

cpi = de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex (alle huishoudens), berekend uit het quotiënt van deze prijsindex, gepubliceerd in de vierde maand voorafgaande aan het jaar t, en

van deze prijsindex, gepubliceerd in de zestiende maand voorafgaande aan het jaar t, zoals deze maandelijks wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek;

x = de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering;

q = de kwaliteitsterm, die de aanpassing van de tarieven in verband met de geleverde kwaliteit aangeeft en

- e. de gemaakte kosten voor investeringen, bedoeld in artikel 39e, voor zover deze kosten doelmatig zijn;
  - f. het totaal van de gemaakte kosten voor een verwerving van een bestaand net waarvoor nog niet eerder een netbeheerder was aangewezen door of met instemming van Onze Minister en voor de investeringen tot aanpassing van dat verworven net waardoor aan de bij en krachtens deze wet daaraan gestelde eisen wordt voldaan, voor zover deze kosten doelmatig zijn;
  - g. de geschatte kosten voor de uitvoering van artikel 1i, voor zover deze kosten doelmatig zijn en niet op grond van artikel 82a in rekening zijn gebracht via een tarief;
  - h. de geschatte kosten voor de uitvoering van artikel 10b, voor zover deze kosten doelmatig zijn en niet op grond van artikel 82b in rekening zijn gebracht via een tarief.
2. De Autoriteit Consument en Markt stelt een beleidsregel vast betreffende de beoordeling van doelmatigheid, bedoeld in het eerste lid, onder e en f.
  3. De Autoriteit Consument en Markt kan een beleidsregel vaststellen betreffende de beoordeling van doelmatigheid, bedoeld in het eerste lid, onderdelen g en h.

Artikel 81c

1. De Autoriteit Consument en Markt stelt met betrekking tot het transport van gas dat bestemd is voor levering aan afnemers voor iedere netbeheerder de tarieven, die kunnen verschillen voor de verschillende netbeheerders en voor de onderscheiden tariefdragers en die deze ten hoogste mag berekenen voor het transport van dat gas en de dat transport ondersteunende diensten, alsmede de tarieven voor het verzorgen van een aansluiting, jaarlijks vast. Bij het vaststellen van de tarieven betreft de Autoriteit Consument en Markt, in afwijking van de artikelen 81, eerste lid, en 81a, eerste lid, de geschatte kosten voor de uitvoering van wettelijke taken waarmee bij de vaststelling van een besluit als bedoeld in artikel 81, eerste lid, geen rekening is gehouden, voor zover deze kosten doelmatig zijn.
2. De Autoriteit Consument en Markt kan de tarieven die zullen gelden in het jaar t corrigeren, indien de tarieven die golden in het jaar of de jaren voorafgaand aan het jaar t:
  - a. bij rechterlijke uitspraak of met toepassing van de artikel 6:19 of 7:11 van de Algemene wet bestuursrecht zijn gewijzigd;
  - b. zijn vastgesteld met inachtneming van onjuiste of onvolledige gegevens en de Autoriteit Consument en Markt, indien zij de beschikking had over juiste of volledige gegevens, tarieven zou hebben vastgesteld die in aanmerkelijke mate zouden afwijken van de vastgestelde tarieven;
  - c. zijn vastgesteld met gebruikmaking van geschatte gegevens en de feitelijk gegevens daarvan afwijken;
  - d. zijn vastgesteld met gebruikmaking van gegevens omtrent kosten voor bepaalde diensten, terwijl netbeheerders die diensten in het jaar t of een gedeelte van jaar t niet hebben geleverd of voor die diensten geen of minder kosten hebben gemaakt.
3. Indien het voorstel niet binnen de termijn, bedoeld in artikel 81b, eerste lid, aan de Autoriteit Consument en Markt is gezonden, stelt deze de tarieven voor de desbetreffende netbeheerder uit eigen beweging vast met inachtneming van artikel 81b.

4. Indien de totale inkomsten aan het begin van de periode, bedoeld in artikel 81, eerste lid, niet in overeenstemming zijn met het efficiënte kostenniveau inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is, kan de Autoriteit Consument en Markt bij de toepassing van de formule, genoemd in artikel 81b, eerste lid, onderdeel d, in plaats van TIt-1, de totale inkomsten vaststellen op het efficiënte kostenniveau, inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is.
5. Indien een besluit op grond van artikel 81, eerste lid, of 81a, eerste lid, bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is vernietigd of bij een onherroepelijk besluit op bezwaar is herroepen, herberekent de Autoriteit Consument en Markt de tarieven, bedoeld in het eerste lid, met toepassing van de met inachtneming van die uitspraak of dat besluit op bezwaar gecorrigeerde methode onderscheidenlijk gecorrigeerde doelmatigheidskorting, kwaliteitsterm of rekenvolume, en verdisconteert zij de uitkomsten van deze herberekening in de eerstvolgende op grond van het eerste lid vast te stellen tarieven. Daarbij worden deze herberekening en de wijze waarop de uitkomsten daarvan in de tarieven zijn verdisconteerd separaat weergegeven.